

PLAN MOT KRÄNKANDE BEHANDLING OCH DISKRIMINERING

Granviks förskola

Läsåret 2023 – 2024

Alla människor, stora som små, har rätt att bli accepterade som de är.

Alla människor har rätt att vara olika på lika villkor.

Innehåll

Förskolans vision	4
Lagar och styrdokument som reglerar kränkande behandling och diskriminering i förskolan	4
Skollagen 1 kap – Inledande bestämmelser	4
Skollagen 6 kap - Åtgärder mot kränkande behandling.....	5
Diskrimineringslagen 1 kap – Inledande bestämmelser	6
Diskrimineringslagen 2 kap - Förbud mot diskriminering och repressalier	6
Läroplan för förskolan, Lpfö 18.....	6
FN:s konvention om barns rättigheter (Barnkonventionen)	7
Delaktighet, förankring och ansvar.....	7
Barn	7
Vårdnadshavare.....	8
Personal	8
Förankring och ansvar.....	8
Viktiga begrepp	8
Kränkande behandling	8
Diskriminering	8
Trakasserier	9
Mobbing.....	9
Främlingsfientlighet	9
Homofobi.....	9
Sexism.....	9
Värdegrundsplan.....	10
Definitioner och hur vi arbetar för att nå våra mål	10
Främjande insatser	11
Utvärdering och analys av föregående läsår, 2022-2023	12
Kartläggning av risker för kränkningar och diskriminering inför läsåret 2023 – 2024.....	13
Sammanställning av kartläggning utifrån trygghetsvandring	14
Samanställning av kartläggning utifrån barnråd	15

Analys av orsaker till risker utifrån kartläggning	15
Trygghetsvandringar och barnråd.....	15
Gruppdiskussioner med pedagogerna.....	15
Mål och åtgärder	16
Granviks förskolas konkreta mål.....	16
Åtgärder enligt konkreta mål.....	17
Åtgärder enligt målen för de sju diskrimineringsgrunderna	18
Rutiner för utredning och åtgärder.....	19
Rutiner för att tidigt upptäcka kränkande behandling och diskriminering	19
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn.....	19
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal.....	20
Rutiner för uppföljning och dokumentation	20
Ansvarsförhållande.....	21
Källförteckning.....	21
Bilaga 1. Rapportering om avvikelse i arbetsmiljön vid Granviks förskola – rapporteringen avser tillbud, olycksfall och kränkning/diskriminering.....	22

Förskolans vision

Alla barn har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och att bemötas med respekt. Därför är det viktigt för oss på Granviks förskola att arbeta målinriktat och förebyggande för att motverka att barn såväl som vuxna utsätts för kränkande behandling och diskriminering. Vår utgångspunkt är att alla människor har lika värde och vi har nolltolerans mot all form av kränkande behandling och diskriminering. Små barns handlingar behöver inte vara medvetna kränkningar, men den enskildes upplevelse av kränkning ska alltid tas på allvar och följas upp. Skollagen (SFS 2010:800) och diskrimineringslagen (SFS 2008:567) styr vårt arbete på det här området.

Det förebyggandet arbetet som beskrivs i den här planen syftar till att främja alla barns lika rättigheter och att skapa en miljö som är trygg och säker för alla barn i vår verksamhet. För att kunna göra en bra och verksamhetsanpassad plan krävs aktuell kartläggning av risker för kränkningar och diskriminering. Med utgångspunkt i kartläggningen kan konkreta mål och planerade åtgärder för det kommande året utformas.

Lagar och styrdokument som reglerar kränkande behandling och diskriminering i förskolan

Skollagen 1 kap – Inledande bestämmelser

Utformningen av utbildningen

5 § ”Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets ocränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.”

Lika tillgång till utbildning

8 § ”Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i denna lag.

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter

inom utbildningsområdet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.”

Skollagen 6 kap - Åtgärder mot kränkande behandling

Diskriminering

2 § *”Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen (2008:567).”*

Målinriktat arbete

6 § *”Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§.”*

Skuldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § *”Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.”*

Plan mot kränkande behandling

8 § *”Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.”*

Förbud mot kränkande behandling

9 § *”Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.”*

Skuldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § *”En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.*

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om

ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567)."

Diskrimineringslagen 1 kap – Inledande bestämmelser

Lagens ändamål

1 § "Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder."

Diskrimineringslagen 2 kap - Förbud mot diskriminering och repressalier

Skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier

7 § "Om en utbildningsanordnare får kännedom om att ett barn eller en elev, student eller studerande som deltar i eller söker till utbildningsanordnarens verksamhet anser sig i samband med verksamheten ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier, är utbildningsanordnaren skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden."

Läroplan för förskolan, Lpfö 18

Grundläggande värden

"Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets ocränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas." (Lpfö 18, s. 5)

"Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter." (Lpfö 18, s. 5)

FN:s konvention om barns rättigheter (Barnkonventionen)

Artikel 2 – Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

”Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.”

”Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.”

Artikel 19 – Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

”Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa, sociala och utbildningsmässiga åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård.”

Delaktighet, förankring och ansvar

Barn

Vi uppmuntrar alla barn att reagera på händelser som inte upplevs som okej. Vi diskuterar med barnen i vardagen om socialt samspel, värdegrund och hur vi är mot varandra. Särskilt stort fokus riktas mot socialt samspel, värdegrund, demokrati och socialt hållbar utveckling under uppstarten av varje hösttermin (aug-okt), då vi arbetar med ämnesområdet Socialt samspel. Förskolans 4- och 5-åringar deltar i kartläggning genom trygghetsvandringar och barnråd. De yngsta barnen observeras i verksamheten. Våra förebyggande insatser utgår från det som framkommer i kartläggningen.

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare ges möjlighet att påverka utbildningen genom daglig kommunikation och insyn i Förskoleappen. Vårdnadshavare erbjuds att delta i utvecklingssamtal, föräldramöten och verksamhetsråd och varje vår skickas en digital enkät ut där vårdnadshavare kan svara på frågor och ge sina synpunkter på utbildningen. Det som framkommer ligger till grund för nya utvecklingsmål för förskolan.

Personal

All personal ska känna till och vara delaktiga i arbetet kring den aktuella planen mot kränkande behandling och diskriminering. Planen är en del av det systematiska kvalitetsarbetet och utvärderas kontinuerligt av rektor och personal på APT och studiedagar.

Förankring och ansvar

Barn, vårdnadshavare och personal ska vara delaktiga i arbetet med planen så som det beskrivits ovan. Förskolan ska informera barn och vårdnadshavare om vad planen innebär, dels i daglig verksamhet på förskolan samt på föräldramöten och verksamhetsråd. Planen ska finnas tillgänglig att ta del av i våra hallar samt via förskolans hemsida, www.granviksforskola.se. En ny plan publiceras senast den 30 november varje år.

Viktiga begrepp

Kränkande behandling

Ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, psykiskt eller fysiskt, men som inte har något samband med de sju diskrimineringsgrunderna.

Diskriminering

När en person blir missgynnad eller kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk

tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trakasserier

Upptredanden som kränker en persons värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Trakasserier kan också vara av sexuell natur, de kallas då sexuella trakasserier.

Mobbing

En eller flera upprepade negativa handlingar där någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada, psykiskt eller fysiskt.

Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att nedvärdera, förtrycka, utnyttja och kontrollera.

Främlingsfientlighet

En föreställning om att människor med avvikande kulturell eller etnisk tillhörighet eller bakgrund är sämre eller mindre lämpade för det samhälle de är främlingar till.

Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle som ger uttryck för en stark negativ syn på en normavvikande sexuell läggning eller identitet.

Sexism

Fördomsladdad diskriminering, förtryck eller utnyttjande av människor på grund av könstillhörighet. Grunden till sexism ligger i den ideologiska eller religiösa föreställningen att naturgivna skillnader mellan könen ger dem skilda uppgifter i samhället och att dessa ska bibehållas.

Värdegrundsplan

På Granviks förskola vill vi att alla, barn och vuxna, ska utveckla självkänsla, känna trygghet, uppskatta olikheter, vara tillåtande, våga säga nej, visa generositet, tro på sig själv och vara empatiska. Vi har därför valt att prioritera följande konkreta mål för att stärka vårt värdegrundsarbete: trygghet, empati, allas lika värde, livsglädje, egenvärde och livslångt lärande.

Definitioner och hur vi arbetar för att nå våra mål

Trygghet: Känsla av välmående, omvårdnad, säkerhet.

- **Hur:** Se och bekräfta varandra dagligen. Visa och tillåta känslor. Skapa struktur och rutiner. Se till så att alla mår bra, fysiskt och emotionellt. Säkra och trygga miljöer.

Empati: Medkänsla, omtanke, hänsyn.

- **Hur:** Visa att vi bryr oss om varandra. Visa omtänksamhet och generositet. Uppmuntra inlevelseförmåga och att "göra förlåt" för att förstå hur andra människor känner.

Allas lika värde: Respekt för allt levande.

- **Hur:** Arbeta för en positiv syn på kulturell mångfald. Motverka fördomar. Respektera olikheter med hänsyn till förutsättningar och behov. Lyssna på allas åsikter. Verka för en jämställd verksamhet utifrån vår jämställdhetsplan. Synliggöra olika normer.

Livsglädje: Skapa arbetsglädje, leka och ha roligt, vara en del av en gemenskap.

- **Hur:** Skratta och ha roligt tillsammans. Positiv ögonkontakt med varandra. Väcka nyfikenhet genom spännande upplevelser. Stötta och stärka såväl barn som vuxna i vardagen.

Egenvärde: Självkänsla, "jag duger som jag är".

- **Hur:** Bemöta alla med respekt. Stärkt självkänsla genom att få vara sig själv. Våga prova och få lov att göra "fel".

Livslångt lärande: Väcka intresse och nyfikenhet, socialt samspel.

- **Hur:** Ta vara på barns vetgirighet, vilja och lust att lära. Uppmuntra kreativa aktiviteter och tankar. Stimulera det lustfyllda lärandet genom leken, enskilt och i grupp. Uppmärksamma och sätta ord på positiva företeelser. Beakta rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler.

Genom att vara goda förebilder för barnen skapar vi förutsättningar att utveckla trygghet, empati, allas lika värde, livsglädje, egenvärde och ett livslångt lärande.

Främjande insatser

Trygghetsarbetet rör förskolans hela arbete, från sättet att organisera och genomföra undervisning/aktiviteter till sättet att prata och agera under hela förskoledagen. Arbetet sker varje dag, under hela utbildningstiden. Det främjande arbetet är en viktig del av förskolans värdegrundsarbete. Det främjande arbetet utgör även grunden för arbetet mot kränkande behandling och diskriminering. Ett framgångsrikt främjande trygghetsarbete verkar i sig också förebyggande. Granviks förskola har tillgång till specialpedagog som kan handleda och stötta personalen i trygghetsarbetet.

En stor betydelse i det främjande trygghetsarbetet är pedagogernas förhållningssätt, barnsyn och kunskapssyn. Lärmiljöerna anpassas utifrån barnens behov och intressen. Pedagogerna är aktivt medvetna, deltar i barnens lek och är närvarande i inom- och utomhusmiljön. Pedagogernas schema anpassas så långt det är möjligt efter barnens tider för att säkerställa bemanning i förhållande till antal barn.

Förskolan ska se och bekräfta varje barn för dess egen person, stärka varje barn i sin identitet och självkänsla utan att lägga värderingar i deras könsuttryck, samt ha ett tillåtande klimat för allas likheter och olikheter, vuxna som barn. Detta gör vi genom ett aktivt pågående jämställdhetsarbete, t. ex. genom utbildning och diskussioner på APT och studiedagar. Förskolan har en särskilt framtagen jämställdhetsplan som vägleder oss i detta arbete.

Vi arbetar aktivt med att påverka barnens miljö och material för att motverka negativa mönster. När det sker inköp av material till lärmiljöer på förskolan utgår vi från ett normkreativt perspektiv. Vi använder oss av observationer, trygghetsvandringar och barnråd för att kartlägga vilka problemområden vi behöver arbeta med.

Utvärdering och analys av föregående läsår, 2022-2023

Under läsåret 2020-2021 arbetade förskolans personal med temat "Barn och pedagoger möts i lekens värld". Under hösten 2023 deltog personal i föreläsningen "Den lekande undervisande läraren". Vikten av att vara närvarande pedagoger är något vi fortlöpande diskuterar och reflekterar kring under våra APT och studiedagar, vilket gjort att vi upplever att pedagogerna blivit bättre på att vara mer närvarande och medforskande i leken. Resultatet vi ser är färre konflikter mellan barnen och stärkt gemenskap i barngruppen. Dock behöver vi bli bättre på att aktivt utveckla barnens lekar, stötta de barn som har svårt för lekkoderna samt utmana de barn som kommit långt i sin lekutveckling.

Genom att starta upp höstterminen med ämnesområdet Socialt samspel, där vi arbetar med vår värdegrund, vi-känsla i gruppen, kompisregler och hur vi ska vara mot varandra för att alla ska trivas och må bra, så upplever vi att barngruppen svetsas samman och att barnen blir trygga med varandra och oss pedagoger. Det finns alltid ett fåtal barn som har svårt att hitta sin plats i gruppen och då är det extra viktigt att vi vuxna finns nära, kan läsa av signaler och stötta vid behov. På avdelningsplaneringar och löpande under dagen uppmärksammar pedagogerna varandra på om det finns barn som är i behov av extra stöttning samt i vilka situationer det är aktuellt. Vid behov kommer vår specialpedagog och handleder pedagogerna. I samråd med vårdnadshavare kan specialpedagogen observera enskilda barn och ge handledning kring just detta barns svårigheter och hur vi bör bemöta dessa för att ge barnet de bästa möjligheterna att lära och utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Under läsåret 2022-2023 valde vi att arbeta vidare med att skapa trygghet för barnen vid toalettbesök. Vi har bl. a. satt upp streck på golvet där toalettkön börjar och barnen väntar bakom, gjort toalettskyltar där det står ledigt och stopp, samt att dörrarna in till avdelningarna hållits öppna när det varit flera barn i toalettutrymmena för att vi lättare ska kunna se och höra vad som händer där. Pedagogerna har varit mer observanta och närvarande vid toalettbesöken. Detta arbete har gjort att barnen har upplevts mer trygga, att de vågar gå själva på toaletten samt att närvarande pedagoger har gjort att det uppstått färre konflikter vid toalettbesöken. Barnen verkar respektera varandras integritet genom att de låter varandra vara i fred på toaletten.

Under avdelningsplaneringar när barnen är utomhus utan sina ordinarie pedagoger har vissa barn upplevts oroliga. Här har vi försökt bli tydligare och bättre på att informera barnen om vilka pedagoger som kommer att vara närvarande på gården. Barnen har fått en reflexväst på sig så att pedagogerna på

gården lättare kan se och hålla reda på vilka barn som inte har sina ordinarie pedagoger på plats. Varje flank har sin egen färg på västarna. På APT har vi pratat om vikten av att cirkulera på gården. Vi upplever att pedagogerna blivit bättre på detta samt att påminna varandra om att vi hela tiden ska röra oss runt på gården för barnens trygghet och säkerhet. Rörelse bland pedagogerna har i sin tur lett till att vi snabbare kunnat uppmärksamma och förhindra konflikter, vilket sammantaget lett till färre konflikter på gården. Vi kan dock bli ännu bättre på att sprida ut oss på gården och gemensamt ta ansvar för allas barn även när ordinarie personal finns på plats.

Kartläggning av risker för kränkningar och diskriminering inför läsåret 2023 – 2024

Förskolan arbetar med genusmedveten pedagogik och allas lika värde i det dagliga arbetet med barnen. Genom att regelbundet se över barnens trygghet och trivsel och kartlägga vår verksamhet kan vi upptäcka risker för kränkande behandling och diskriminering.

Varje hösttermin genomför Trygga Barn-gruppen trygghetsvandringar med våra 4-5-åringar utomhus för att kartlägga platser på gården där barnen kan uppleva otrygghet eller där kränkningar kan möjliggöras om vi vuxna inte är uppmärksamma och närvarande. Varje vårtermin genomförs trygghetsvandringar inomhus med samma åldersgrupp för att kartlägga våra lärmiljöer och säkerställa en trygg och säker inomhusmiljö. Kartläggningen utgår ifrån ett frågeformulär där barnen enskilt får svara med egna ord eller peka på en glad eller ledsen mun för att beskriva känslan vid de olika platserna/lärmiljöerna. Frågeställningarna till barnen handlar om trygghet, kompisrelationer, vuxenrelationer, leken m.m. En gång per termin genomförs barnråd i grupp tillsammans med våra 4-5-åringar. Här ställer pedagogerna frågor till barnen och diskuterar allmänt kring trygghet och trivsel. Exempel på frågor är var barnen önskar att vi vuxna ska befinna oss så att de vet var de kan nå oss om de behöver oss, om barnen känner att de får tröst om de är ledsna, vem de helst blir tröstade av osv.

Vi har kartlagt verksamheten med pedagogerna genom arbete med planen mot kränkande behandling och diskriminering, där vi har utgått från de sju diskrimineringsgrunderna. På våra APT har pedagogerna arbetat med frågeställningar i olika gruppkonstellationer, där frågeställningarna handlat om hur pedagogerna upplever att vi konkret har arbetat med planen, vad vi kan vidareutveckla, vilka mål vi behöver ha kvar samt vilka nya mål vi behöver lyfta och arbeta aktivt med.

Genom att kartlägga verksamheten kan vi se om våra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering fungerar. Eventuella problem blir tydligare. Det blir lättare att förstå varför kränkningar eller fall av diskriminering uppstår, i vilka sammanhang och hur det tar sig uttryck.

Sammanställning av kartläggning utifrån trygghetsvandring

I september 2023 genomfördes trygghetsvandring utomhus med våra 4- och 5-åringar. På frågan hur det känns att gå till förskolan framkommer tre kommentarer från barn som är ledsna ibland för att de hellre vill stanna hemma och mysa eller vara lediga för att det är roligt. Ett barn svarar att hen ibland är ledsen men att det går över.

På frågan om det finns någon på förskolan som kan ge tröst om barnet är ledset framkommer att både ”fröknar” och kompisar kan ge tröst. Något barn svarar att de helst vill att mamma ska trösta. Inga kommentarer framkommer om att det inte finns någon tröst att få.

Under trygghetsvandringen utomhus ställdes frågor om det finns ställen på gården där barnen är rädda för att vara eller *inte* tycker om att leka. Det framkommer att några barn vill vara bakom paviljongen i smyg men att inga pedagoger är där eftersom barnen inte får lov att vara där. Några barn säger att de kan bli rädda om de gungar på den stora kompisgungan eftersom vissa vill gunga väldigt högt. En kommentar framkommer om att det är otäckt att vara själva vid den stora rutschkanan och ett fåtal lyfter att de inte tycker om att vara själva bakom den stora kullen. Några barn säger att det finns buskar bakom kullen där det kan vara mörkt och att det är otäckt att vara där. Någon annan säger att det är väldigt trångt inne buskarna och att det inte finns så mycket plats att leka där. Ytterligare ett barn säger att det ibland finns bin i buskarna. Ett barn svarar att hen blivit lite rädd för att spela fotboll på fotbollsplanen eftersom hen vid ett tillfälle sprungit in i flaggstången.

På frågan var barnen vill att vi vuxna ska vara när vi är utomhus framkommer att barnen vill att vi ska vara där de är, att vi ska gå runt och vara överallt så att vi ser barnen. Platser som barnen nämner är vid vagnarna där barnen sover, vid gungorna, vid stora kompisgungan, vid rutschkanan, i sandlådan, på gräset i mitten av gården, vid hinderbanan, bakom kullen och vid dörrarna.

Samanställning av kartläggning utifrån barnråd

Under barnrådet med våra 4- och 5-åringar framkommer att barnen vill att vi pedagoger ska vara synliga och närvarande. Många av barnen (främst våra 5-åringar i björngruppen) vill leka utan en pedagog i lekhallen, då de tycker att det är roligare. Dock finns det barn som vill ha en vuxen närvarande ifall någon skulle skada sig eller det skulle uppstå konflikter. Barnen uttrycker att de vill att pedagogerna ska cirkulera mer på gården för att uppmärksamma eventuella konflikter och andra besvärande situationer.

Analys av orsaker till risker utifrån kartläggning

Trygghetsvandringar och barnråd

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att barnen upplevs glada när de får leka med sina kompisar och ledsna när det uppstår konflikter. Efter höstens trygghetsvandring utomhus har vi inte upptäckt någon specifik plats som barnen inte leker på, dock behöver vi pedagoger vara uppmärksamma och observanta på vissa platser och situationer där barnen kan bli otrygga och kränkta av varandra. Det är viktigt att vi tänker på att sprida ut oss på gården så att vi har uppsikt över alla barn, i synnerhet vid skymda platser bakom kullen, i buskar och bakom paviljongen där kränkningar och diskriminering skulle kunna förekomma om ingen vuxen är närvarande. Om de äldre barnen leker själva i lekhallen behöver vi ha täta kontroller så att barnen känner sig trygga samt för att minska risken för att konflikter eller olyckor uppkommer. Genom att vi vuxna är närvarande och aktiva i barnens lek förebygger och förhindrar vi risken för kränkningar och diskriminering och tränar samtidigt socialt samspel. Vi behöver samtidigt vara medvetna om att det kan gå snabbt och att kränkningar kan förekomma vid mycket korta oövervakade tillfällen. All personal måste vara lyhörda för om barnen ger uttryck för att ha blivit kränkta eller diskriminerade och ta detta på största allvar. Alla upplevda kränkningar ska dokumenteras på avsedd blankett "Rapportering av avvikelse i arbetsmiljön vid Granviks förskola" (bilaga 1) och lämnas till rektor som tillsammans med huvudmannen/styrelsen ansvarar för utredning, åtgärder och uppföljning.

Gruppdiskussioner med pedagogerna

Vi arbetar aktivt med trygghet och integritet på avdelningarna, dock ibland undermedvetet med målen. Av denna anledning behöver vi ha de nya målen med oss vid planering av utbildningen och undervisningen. För att planen mot kränkande behandling och diskriminering ska bli konkret och tydlig för

vårdnadshavarna framkom att vi kan ha diskussionsfrågor på föräldramöte, intervjuer med vårdnadshavarna samt tydlig information i Förskoleappen. En av diskussionsfrågorna var hur vi säkerhetsställer att det inte uppstår konflikter mellan barnen i lekhallen. Förslag på åtgärder som framkom var att vi vuxna regelbundet måste gå ut i lekhallen för att säkerhetsställa barnens trygghet och eventuellt stanna kvar och leka med barnen (endast 5-åringarna får vistas där själva). Över lag diskuterade vi att ett aktivt arbete med värdegrunden och hur vi ska vara mot varandra är framgångsrikt, samt att medveten närvaro minimerar konflikter och förhindrar att kränkningar och diskriminering uppkommer.

Mål och åtgärder

Alla barn på Granviks förskola ska känna sig trygga, känna tillit till pedagogerna och bli respekterade för den de är. Pedagogerna ska arbeta aktivt mot kränkande behandling och diskriminering och lära sig upptäcka eventuella kränkningar. Arbetet med allas lika värde, genusperspektiv, normkritik och jämställdhet fortsätter för att medvetandegöra pedagogerna om sitt förhållningssätt mot barnen. Likaså fortsätter arbetet med att vara närvarande pedagoger och att ständigt sätta tryggheten i fokus.

Granviks förskolas konkreta mål

Alla barn ska känna trygghet när de vistas på förskolan. Barn, vårdnadshavare och personal ska bli bemötta och bemöta andra med respekt.

1. Att utveckla gemenskap (vi-känsla), trygghet och kamratskap så att alla trivs och mår bra.
2. Pedagogerna ska vara synliga och närvarande på gården för att motverka eventuella konflikter och kränkande behandling. Alla barn är allas ansvar.
3. Pedagogerna ska vara närvarande i barnens lekar.
4. Pedagogerna ska regelbundet ha överblick över barnens lekar i lekhallen.

Åtgärder enligt konkreta mål

1. Att utveckla gemenskap (vi-känsla), trygghet och kamratskap.

För att utveckla gemenskap (vi-känsla), trygghet och kamratskap startar vi höstterminen med ämnesområdet Socialt samspel, där undervisningen grundar sig i vänskap, empati och hur vi ska vara mot varandra för att alla ska trivas och må bra. Arbetet sker bland annat med hjälp av kompisböcker, teater och rollspel.

2. Pedagogerna ska vara synliga och närvarande på gården för att motverka eventuella konflikter och kränkande behandling. Alla barn är allas ansvar.

På ett medvetet sätt tala om för barnen var vi pedagoger kommer att befinna oss när vi är ute på gården så att de vet var de hittar oss om de inte direkt ser oss. Att ständigt cirkulera på gården för att ha uppsikt över alla barn och kunna uppmärksamma och förhindra konflikter och kränkande behandling. Att vi cirkulerar ger också barnen möjlighet att se oss. Kommunicera med varandra för att minska missförstånd.

3. Pedagogerna ska vara närvarande i barnens lekar.

För att pedagogerna ska kunna vara närvarande i barnens lekar krävs en genomtänkt organisation på avdelningen, t. ex. att en eller två pedagoger har ansvar för leken och att övriga pedagog/-er ansvarar för övrigt arbete och rutiner. Tydlig kommunikation mellan pedagogerna. Utforma ett schema om det behövs. I utomhuslekarna behöver pedagogerna vara medvetet och aktivt närvarande. Vi ska tänka på att ta fram olika aktiviteter som barnen kan sysselsätta sig med, så som cyklar, innebandy, fotboll, rockringar etc.

4. Pedagogerna ska regelbundet ha överblick över barnens lekar i lekhallen.

För att motverka konflikter behöver pedagogerna introducera 5-åringarna (björngruppen) i hur de ska uppföra sig i lekhallen samt hur de är en bra kamrat. Pedagogerna ska regelbundet gå ut i lekhallen för att säkerställa barnens trygghet och eventuellt stanna kvar och leka med barnen.

Åtgärder enligt målen för de sju diskrimineringsgrunderna

Kön

Fortsätta föra aktuella kollegiala diskussioner på APT och studiedagar. Utifrån nya kunskaper fortsätta se över miljö och material, exempelvis böcker, pussel, sånger samt hur lekmaterial presenteras. Barnen bemöts inte utifrån sitt kön eller vad de har på sig. Barnen är inte sitt kön och ska inte förväntas uppträda enligt bestämda könsmönster. Fortsätta observera barngruppen för att upptäcka strukturer. Bygga självkänsla hos barnen genom att bryta negativa förväntningar, byta ut ordet *inte*, undvika tjat och låta alla barn komma till tals. Skilja på person och prestation, i stället för att säga att barnen är duktiga kan vi poängtera vilken tillgång de är. Visa intresse i stället för att värdera barnens alster genom att ställa frågor. Undvika fysisk beröring i negativa situationer.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Barnen bemöts inte utifrån sitt kön eller vad de har på sig. Fortsätta att utbilda personalen. Vi ska inte utgå ifrån att barn, vårdnadshavare eller personal är heterosexuella. Att kontinuerligt se över blanketter och språkbruk, t. ex. att använda icke normativa begrepp.

Etnisk tillhörighet

Vi arbetar enligt handlingsplan för mottagande av nyanlända barn samt för modersmålsstöd i förskolan. Öka förståelsen för egen och andras kulturer genom att servera mat från olika världsdelar/länder och göra olika kulturer levande i undervisningen genom att t. ex. uppmärksamma olika kulturella traditioner och högtider. Uppmärksamma Sveriges nationella minoriteter och deras kulturer.

Funktionshinder

Miljön ska vara tillgänglig för alla oavsett behov. Utbildning av personalen på den aktuella avdelningen i barnets specifika funktionshinder och behov. Aktiviteter ska vara anpassade så att alla barn kan vara delaktiga och känna sig som en tillgång i gruppen.

Sexuell läggning

Pedagogerna ska presentera olika familjekonstellationer genom böcker, filmer, rollekar och annat material där heterosexualitet inte är normen. Vi ska inte utgå ifrån att barn, vårdnadshavare och personal är heterosexuella. Vi ser över blanketter och språkbruk, t. ex. att använda icke normativa begrepp.

Ålder

Vi anpassar aktiviteter efter barnens ålder och mognad samtidigt som vi erbjuder aktiviteter baserade på barnens intresse så att de kan umgås över åldersgränserna. Pedagogernas ansvarsgrupper är åldersblandade och utgår ifrån intresse och spetskompetens för att undvika stereotypa normer, t. ex. att unga människor har bättre IT-kunskaper än äldre.

Religion

Vi uppmärksammar olika religioner och dess kulturella inslag, både i vardagen och genom exempelvis ”matveckan”. Vi bedriver utbildning som inte ensidigt påverkar barnen till förmån för den ena eller andra åskådningen, dvs. undervisningen ska vara saklig, allsidig och icke-konfessionell. Vi ska samarbeta med familjerna för att öka vår kunskap.

Rutiner för utredning och åtgärder

Den som upplever sig ha blivit kränkt ska alltid tas på allvar. Att inte bli tagen på allvar innebär att bli dubbelt kränkt. Barns uppfattning om vad som är kränkande kan ibland tyckas vara en småsak för den vuxne, men så är det aldrig för barnen.

Rutiner för att tidigt upptäcka kränkande behandling och diskriminering

- Personalen ska vara närvarande och uppmärksam på vad som sker i samspelet mellan barnen för att kunna avvärja eller förhindra eventuella konflikter.
- När en konflikt uppstår ska personalen ansvara och göra barnen delaktiga i att lösa konflikten direkt.
- Förskolans personal ska solidariskt använda sig av gemensamt beslutade regler och tillvägagångssätt.
- Regelbundet arbete med kompisregler.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

- All personal har skyldighet att ingripa när de ser eller hör barn som bråkar eller utsätter andra för kränkande behandling och/eller diskriminering.
- Samtal ska ske mellan de inblandade för att försöka kartlägga bakgrunden till den uppkomna situationen.

- Ansvarig personal informerar de inblandades vårdnadshavare. Det är viktigt att vara uppmärksam på om en kränkning är en enstaka händelse eller om den är en del av systematiska och återkommande kränkningar.
- Ansvarig personal upprättar en kränkingsanmälan (bilaga 1) som lämnas till rektor. Rektor ska alltid informeras om kränkningar.
- Rektor ansvarar tillsammans med huvudmannen/styrelsen för att utreda kränkingsanmälan.
- Beslut fattas om vilka åtgärder som ska vidtas.
- Vid behov kontaktas specialpedagog för stöd och handledning.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

- Den personal som får kännedom om kränkande behandling av vuxen till barn är skyldig att i första hand konfrontera den vuxna som kränker samt att informera rektor.
- Rektor och den personal som uppmärksammat kränkningen samtalar tillsammans med den vuxna som utfört kränkningen samt övrig berörd personal.
- Vårdnadshavare ska omedelbart informeras och få möjlighet att samtala med berörda parter samt rektor.
- Hela processen dokumenteras på avsedd blankett (bilaga 1).
- En handlingsplan ska upprättas och uppföljning ska ske. Om kränkningen är av allvarlig karaktär kan detta leda till uppsägning av personliga skäl eller avsked med omedelbar verkan.

Rutiner för uppföljning och dokumentation

Uppföljning ska ske med samtliga berörda och alla ska ges möjlighet att komma till tals. Rektor ansvarar tillsammans med berörd avdelningspersonal för att uppföljningen genomförs och dokumenteras.

- Rektor fattar beslut gällande *när* uppföljning ska ske, *vad* som ska följas upp och *vem* som ska ansvara för uppföljningen.
- Uppföljning sker med hjälp av observationer i barngruppen och uppföljningssamtal med berörda vårdnadshavare.
- Vid behov kontaktas specialpedagog för stöd och handledning.
- Ärendet avslutas när samtliga parter anser att den kränkande behandlingen har upphört.

- Hela processen dokumenteras på avsedd blankett, ”Rapportering om avvikelser i arbetsmiljön vid Granviks förskola” (bilaga 1). Blanketten arkiveras av rektor.
- Vid behov upprättas en handlingsplan. Vårdnadshavare ska i den mån det är möjligt erbjudas att vara delaktiga i utformningen av handlingsplanen.

Ansvarsförhållande

Rektor har huvudansvar och avdelningspersonal har ansvar.

Källförteckning

FN:n konvention om barnets rättigheter (1989). *Barnkonventionen*. Unicef.
<https://beta.unicef.se/barnkonventionen/las-texten> (Hämtad 2023-10-02).

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*. Stockholm:
Arbetsmarknadsdepartementet.

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*.

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf> (Hämtad 2023-10-02).

Bilaga 1. Rapportering om avvikelser i arbetsmiljön vid Granviks förskola – rapporteringen avser tillbud, olycksfall och kränkning/diskriminering

Händelseuppgifter

När – ange datum:	
Var – ange plats:	
Tidpunkt:	
Vad – ange om rapportering avser tillbud (oj!), olycksfall (aj!) eller kränkning/diskriminering:	
Vem – ange om rapportering avser förskolebarn eller anställd:	
Anmälarens namn:	

Fyll i nedanstående vid tillbud och olycksfall

Namn på den skadade:	
Beskrivning av händelseförloppet:	
Närvarande vid tillbudet/olycksfallet:	
Uppfattning om orsak:	

<i>Förslag till åtgärd eller utförd åtgärd:</i>	
<i>Ansvarig för åtgärd:</i>	
<i>Tid när åtgärd ska vara utförd:</i>	

Fyll i nedanstående vid kränkning/diskriminering

<i>Vem – ange om händelsen avser förskolebarn, anställd, visstidsanställd, timvikarie eller inhyrd personal.</i>	
<i>Beskrivning av händelseförloppet:</i>	
<i>Konsekvens – har den utsatta tagit skada psykiskt eller fysiskt, beskriv i så fall hur:</i>	
<i>Förslag till åtgärd eller utförd åtgärd:</i>	
<i>Uppföljning – ange när uppföljning ska ske och vad som ska följas upp:</i>	
<i>Ansvarig för uppföljning – ange namn:</i>	